

Országos Rendőrfőkapitány

Papp Károly r. altábornagy

Szám:

Tárgy: rendőri intézkedés elleni
panasz elbírálása

Ügyintéző:

Tel:

Email:

HATÁROZAT

A Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (továbbiakban: Rtv.) 92. § (1) bekezdésében biztosított jogkörömnél fogva panaszos által benyújtott panasz tárgyában folytatott eljárás során – figyelemmel az Rtv. 93/A. § (7) bekezdésére, továbbá a Független Rendészeti Panasztestület (továbbiakban: Panasztestület) állásfoglalásának megállapításaira a rendőri intézkedés elleni panaszt

e l u t a s í t o m.

A határozat ellen az Rtv. 93/A. § (9) bekezdése alapján – figyelemmel a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (a továbbiakban: Ket.) 100. § (1) bekezdés a) és e) pontjára, valamint a 109. § (1) bekezdés a) pontjára – fellebbezésnek helye nincs, annak felülvizsgálata kérhető a bíróságtól.

A keresetlevelet az Országos Rendőr-főkapitányságnál (a továbbiakban: ORFK) – a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróságnak címezve (1255 Budapest, Pf.: 117.) – a felülvizsgálni kért határozat közlésétől számított harminc napon belül lehet benyújtani, vagy ajánlott küldeményként postára adni. Tájékoztatom, hogy a bírósági felülvizsgálat iránti keresetet a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 340/B. § (1) és (2) bekezdésére, a Pp. 394/B. § (1) bekezdésére tekintettel, a Pp. 397/I. § (1) bekezdése alapján elektronikusan is benyújthatja. Az elektronikus kapcsolattartás módjára vonatkozóan részletes tájékoztatást találhat a <http://www.police.hu/ugyintezes/elektronikus-ugyintezes> menüpontban.

A határozat bírósági felülvizsgálta iránti keresetlevél elektronikus előterjesztésre szolgáló űrlap a <http://www.police.hu/ugyintezes/elektronikus-ugyintezes/birosagi-felulvizsgalat> menüpontból tölthető le.

A határozatot kapják:

- 1) panaszos
- 2) Független Rendészeti Panasztestület
- 3) Rendőr-főkapitányság vezetője
- 4) Irattár

INDOKOLÁS

I.

Panaszos postai úton terjesztette elő panaszbeadványát a Panasztestület részére a vele szemben fogantatosított rendőri intézkedéssel szemben.

A panaszos a rendőri intézkedés előzményeként előadta, hogy *-n * óra körüli időben a volt felesége kért vele szemben intézkedést, mivel állítása szerint a panaszos a közös használatukban álló ingatlan egyik szobájának ajtaját „rázárta”.

A helyszínen megjelent rendőr hosszasan beszélt a volt feleséggel, ekkor a panaszos úgy gondolta, hogy csatlakozik a beszélgetéshez, hogy ismert legyen az ő álláspontja is a hatóság előtt, ezért kiment az ingatlanuk elé. Tudomása szerint a rendőrök kiérkezésekor a volt felesége nem tett ellene feljelentést.

A rendőr felszólította a panaszost, hogy igazolja magát, azonban a személyi okmánya az ingatlanban maradt a nadrágja zsebében, így abban a pillanatban nem tudott eleget tenni a rendőri felszólításnak, megjegyzi azonban, hogy a volt felesége azonnal igazolta őt.

Az intézkedő rendőr közölte, hogy előállítja, ekkor a panaszos bement a házba felvette a nadrágját, amelynek a zsebében a személyi okmánya volt. A ház elé kiérve közölte a rendőrrel, hogy meg van az igazolványa, azonban a rendőr erre azt mondta, hogy már „késő” mindenképpen előállítja. A panaszos álláspontja, hogy az előállítására semmilyen ok nem szolgált.

Sérelmezte, hogy az előállítás során kezeit hátrabilincseltek, a bilincset szorosán ráhúzták a csuklójára ezzel erős fájdalmat okozva ezzel a panaszosnak.

A panaszos sérelmezte továbbá, hogy * órától * óráig volt őrizetben, holott az előállítás célja csupán a személyazonosságának megállapítása volt, amely cél elérése érdekében történő előállítás egyébként is jogellenes, mivel lehetőséget sem kapott önmaga igazolására.

A panaszbeadványban kifogásolta a panaszos, hogy az előállítás során történt személyazonosságának megállapítását követően is őrizetben maradt és ezen időtartam alatt vették fel a volt felesége feljelentését, továbbá kifogásolta azt is, hogy több órát töltött úgy a rendőrség „őrizetében”, hogy a hatóság tagjai még abban sem tudtak állást foglalni, hogy milyen minőségben hallgassák ki.

A panaszos gyanúsított kihallgatására * órákor került sor, amely után az eljáró rendőr tájékoztatta, hogy a volt felesége távollátás iránti kérelmet terjesztett elő vele szemben, amely kapcsán a közigazgatási eljárásban történő meghallgatásáig „őrizetben” marad. A panaszos állítása szerint indokolatlanul később * órákor került sor a meghallgatására, amelyet követően nem intézkedtek a szabadon bocsátásáról, hanem újra az előállító helyiségbe tették, ahonnan csak *-én * órákor szabadították, holott a távollátásról szóló határozatot már * órákor ismertették a részére.

A szabadítását követően a panaszos felkereste a Kórházt, mivel az előállítás során használt bilincs mindkét csuklóján sérülést okozott. Az ambuláns lapon az ellátó orvos rögzítette, hogy „a csukló fölött min. bőrpír és duzz. látható”.

A beadványban foglaltak alapján a panaszos a rendőri intézkedés kapcsán az alábbiakat sérelmezte:

1. a rendőrök intézkedési kötelezettséget;
2. az előállítás
 - a) jogalapját, szükségességét,
 - b) időtartamát;
3. a bilincselés jogalapját, módját.

II.

A Panasztestület a vizsgálat során megállapította, hogy a rendőri intézkedés érintette a panaszosnak a Magyarország Alaptörvénye Szabadság és Felelősség fejezetének II. cikkében rögzített emberi méltósághoz való jogát, valamint az abból levezethető testi integritáshoz való jogát és a IV. cikk (1) bekezdésében foglalt személyi szabadsághoz fűződő alapvető jogát, illetve a XXIV. cikkében foglalt tisztességes eljáráshoz fűződő alapvető jogát.

A Panasztestület álláspontja szerint a bejelentés tartalma miatt a rendőrségnek fennállt az intézkedési kötelezettsége, erre tekintettel nem sérült a panaszos tisztességes eljáráshoz való alapvető joga az intézkedés kezdeményezése kapcsán.

A Panasztestület megállapította, hogy nem sérült a panaszos személyi szabadsághoz való alapvető joga, hiszen a rendőrség kellő jogszabályi felhatalmazás birtokában korlátozta a panaszos személyi szabadságát az Rtv. 33. § (2) bekezdés g) pontja alapján. Az előállítás kapcsán a Panasztestület további megállapításai, hogy az megfelelt az Rtv. 15. §-ában szabályozott arányossági követelményeknek, valamint az időtartama miatt sem sérült a panaszos személyi szabadsághoz fűződő alapvető joga.

A Panasztestület a panaszossal szembeni bilincs alkalmazását jogszerűtlennek és indokolatlannak ítélte, mivel a rendőrök nem tartották be az Rtv. 15. §-ban foglalt arányosság követelményét, erre figyelemmel sérült a panaszos emberi méltósághoz való joga. Továbbá a bilincselés kapcsán megállapította, hogy jogszabályi felhatalmazáson túli fizikai erőszak alkalmazása miatt sérült a panaszos testi épséghez fűződő joga, hiszen a panaszos sérülése alapjogot sértő bilincselés következményeként keletkezett.

A megvalósult alapjogsértés a Panasztestület megítélése szerint elérte a súlyosság azon fokát, amely indokoltá tette a panasz és az állásfoglalás megküldését az országos rendőrfőkapitánynak.

III.

A Ket. 50. § (1) bekezdésében foglalt tényállás tisztázási kötelezettség keretében a hatóság az alábbi bizonyítási eszközök tartalmát vette figyelembe

- a panaszos beadványa;
- a panaszossal szemben foganatosított előállítás végrehajtásáról szóló jelentés;
- a panaszos előállításáról igazolás;
- orvosi igazolás a panaszos sérüléséről;
- rendőri jelentés;
- a panaszossal szembeni személyi sérüléssel járó kényszerítő eszköz alkalmazásának parancsnoki kivizsgálásról jelentés;

- a Panasztestület megkeresése alapján a kapitányságvezető által készített átirat;
- a bejelentő által tett jegyzőkönyv feljelentésről;
- jegyzőkönyv a panaszos gyanúsított kihallgatásáról;
- jegyzőkönyv szemle megtartásáról;
- jegyzőkönyv a bejelentő meghallgatásáról közigazgatási ügyben;
- határozat a helyszínen meghozott ideiglenes megelőző távol tartásról;
- szakmai állásfoglalás.

A lefolytatott közigazgatási hatósági eljárás során a panaszos *-n előterjesztett panaszában megfogalmazott állításokat alátámasztó további bizonyítási indítványt, egyéb nyilatkozatot, illetőleg bizonyítékot a hatóság részére nem szolgáltatott. Az eljárás során – az intézkedő rendőrök által tett jelentésekben foglalt nyilatkozatokon túl – egyéb bizonyíték nem merült fel, ugyanakkor a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján eleget lehetett tenni a Ket. 50. § (1) bekezdésben előírt tényállás tisztázási kötelezettségnek.

Ezek alapján a Pp. 195. § (1) bekezdés szerint a rendőri jelentés közokirati jellegére tekintettel, az abban foglalt tények ellenkezőjére vonatkozó bizonyíték hiányában, döntésem meghozatalánál a rendőri jelentésekben foglaltakat vettem alapul. Ezen álláspontom kialakításánál figyelemmel voltam több korábbi bírósági ítéletre és döntésre is. (1/2004. Büntető jogegységi határozat, BH2009. 230, Egri Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 9.K.27.173./2013/7. számú ítélete.)

IV.

A rendőri intézkedés ellen a panaszos által megfogalmazott sérelmek kapcsán álláspontom a következő:

IV/1. A rendőrök intézkedési kötelezettsége

Az Rtv. 1. § (2) bekezdése szerint „A rendőrség az Alaptörvényben, az e törvényben és törvény felhatalmazása alapján más jogszabályban meghatározott bűnmegelőzési, bűnüldözési, államigazgatási és rendészeti feladatkörében: 1. általános bűnügyi nyomozó hatósági jogkört gyakorol, végzi a bűncselekmények megelőzését, megakadályozását és felderítését, valamint a bűncselekményből származó vagyont visszaszerzését,”

Az Rtv. 2. § (1) bekezdése alapján „A rendőrség védelmet nyújt az életet, a testi épséget, a vagyonbiztonságot közvetlenül fenyegető vagy sértő cselekménnyel szemben, felvilágosítást és segítséget ad a rászorulóknak. A rendőrség tiszteletben tartja és védelmezi az emberi méltóságot, óvja az ember jogait.”

Az Rtv. 13. § (1) bekezdés szerint „A rendőr jogkörében eljárva köteles intézkedni vagy intézkedést kezdeményezni, ha a közbiztonságot, a közrendet vagy az államhatár rendjét sértő vagy veszélyeztető tény, körülményt vagy cselekményt észlel, illetve ilyet a tudomására hoznak. Ez a kötelezettség a rendőrt halaszthatatlan esetben szolgálaton kívül is terheli, feltéve, hogy az intézkedés szükségességének időpontjában intézkedésre alkalmas állapotban van.”

A rendőrség szolgálati szabályzatáról szóló 30/2011. (IX. 22.) BM rendelet (a továbbiakban: szolgálati szabályzat) 8. § (1)-(2) bekezdése szerint „(1) A rendőr az általa észlelt vagy tudomására jutott és hivatalból üldözendő bűncselekményről - ha az elkövető ismert, annak megjelölésével - feljelentést tesz, vagy ha a nyomozó hatóság tagja, úgy hivatalból megteszi a szükséges intézkedéseket a büntetőeljárás megindítása érdekében.

(2) A rendőr a magánindítványra büntethető bűncselekmény észlelése esetén a feljelentés megtételére jogosult kérésére megadja a szükséges felvilágosítást.”

A panaszos álláspontja szerint nem állt fenn vele szemben a rendőrök intézkedési kötelezettsége, továbbá az intézkedés alatt nem kapott lehetőséget arra, hogy igazolja magát.

A rendőri jelentésben foglaltak tartalma szerint *-n a megyei ügyeletes utasítására megjelent a rendőr * szám alatt, mivel onnan bejelentés érkezett, miszerint a bejelentőt és kiskorú gyermekét az ingatlan egyik szobájába bezárták.

A helyszínre érkezve a rendőr a bejelentőt – a panaszos volt feleségét – az ingatlan előtti udvar részen találta, aki elmondta, hogy a panaszos bent tartózkodik a házban és azért hívta a rendőrséget, mert rá és közös kiskorú gyermekükre rázárta az ingatlan egyik szobáját. Ezt a panaszos úgy hajtotta végre, hogy a kislányukat belökte a szobába ezt látva az édesanya a gyermek segítségére sietve bement utána a szobába, ekkor a panaszos rájuk csukta az ajtót és ráfogott a kilincsre és kb. öt percig bent tartotta őket miközben trágár szavakat üvöltött és kiabált, amitől a kislány nagyon megijedt. Eközben a volt feleség és a gyermek folyamatosan nyitogatták az ajtót és megpróbálták kijutni a szobából, de a panaszos ezt nem engedte, majd később felhagyott ezzel a tevékenységével.

A volt feleség elmondta, hogy *-n elváltak, vagyon megosztási per van folyamatban köztük. A panaszos őt korábban testileg is bántalmazta, de ez miatt nem tett feljelentést, azonban a zaklatások és a fenyegetések azóta is folyamatosak. A rendőr kérdésére a volt feleség elmondta, hogy haladéktalanul feljelentést kíván tenni a panaszos ellen, mert már nem tudják elviselni a mindennapos inzultálásokat sem ő, sem a gyermeke.

A helyszínen a rendőr meghallgatta a kiskorú gyermeket is aki láthatóan zaklatott állapotban volt többször is az édesanyjához bújt és sírt. A kislány elmondta, hogy korábban is voltak hasonló esetek és már fél az édesapjától.

Ezt követően a panaszossal vette fel a kapcsolatot a helyszínen a rendőr, aki az intézkedés megkezdése előtt napszaknak megfelelően köszönt, jelvényszámát, beosztását és szolgálati helyét közölte, majd igazolásra szólította fel a panaszost. A panaszos a rendőr többszöri felszólítására sem tett eleget az igazolási kötelezettségének, ekkor a rendőr figyelmeztette, ha továbbra sem tesz eleget a rendőri felszólításnak és nem igazolja magát, előállítják a Debreceni Rendőrkapitányságra (a továbbiakban: Rendőrkapitányság). A panaszos a többszöri figyelmeztetés ellenére sem volt hajlandó eleget tenni a rendőri felszólításban foglaltaknak, folyamatosan üvöltött a volt feleségével (eközben a kislány az édesanyjához bújva folyamatosan sírt) és telefonált vélhetően az ügyvédjével, valamint édesapjával beszélt, aki nyugdíjas rendőr.

A rendőr úgy ítélte meg, hogy a kialakult helyzetre való tekintettel segítséget kér a helyszínre, segítségül a Rendőrőrsről érkezett a járőr.

Az intézkedés alatt a panaszos folyamatosan azt hangoztatta, hogy a rendőrök nincsenek tisztában a törvényekkel, feljelenti, valamint a befolyása révén kirúgatja őket.

Ezt követően a rendőr a bejelentővel közölte, hogy a feljelentés megtétele céljából ő és a kislánya beszállításra kerülnek a Rendőrkapitányságra.

A rendőr a panaszossal közölte, hogy a Rendőrkapitányságra előállítja, mert a volt feleségét és a gyermeküket bezárta a lakás egyik szobájába, valamint az intézkedés alatt engedetlen

magatartást tanúsított, majd figyelmeztette, hogy bilincset használ vele szemben a szolgálati gépjárműben történő szállítás ideje alatt. A rendőr a panaszos kezeit hátra helyzetbe bilincselte, majd a ruházatát részlegesen átvizsgálta, továbbá tájékoztatatta panasztételi jogáról. A szolgálati gépjárműben a panaszos továbbra is üvöltött és azzal fenyegetőzött, hogy szándékosan fog magának sérülést okozni a bilinccsel, aminek hatására kirúgatja a rendőröket. A Rendőrkapitányságra történő előállítását követően a panaszos személyi adatait ellenőrizték, illetve a körözési adatbázisban történt ellenőrzés alkalmával megállapítást nyert, hogy a panaszost nem körözik. A panaszossal szemben * órákor alkoholszondást ellenőrzést hajtottak végre kézi alkoholszondával, amelynek eredménye 0.15 mg/l. A panaszossal közölték, hogy a jogszerű rendőri intézkedéssel szembeni engedetlenség miatt szabálysértési feljelentést tesznek ellene.

A rendőrök a panaszossal nyugodtan és határozott hangnemben beszéltek a panaszos az intézkedés megkezdésétől emelt hangnemben válaszolt a rendőrök kérdéseire, folyamatosan üvöltött a feleségével, szavaival folyamatosan bírálta a rendőrséget, a rendőri intézkedést és a rendőrök kirúgatásával fenyegetőzött.

Ezzel kapcsolatban megállapítható, hogy az intézkedő rendőrtől – mint a közhatalmi funkciót ellátó szerv tagjától – minden esetben elvárható az udvarias és kulturált fellépés, ugyanakkor a rendőri intézkedésnek mindenki köteles magát alávetni és a rendőr utasításának engedelmeskedni.

A leírtak kapcsán a rendőröknek a sértetti bejelentés alapján intézkedési kötelezettségük keletkezett, amelynek eleget téve megjelentek a helyszínen, a jelenlévőket meghallgatták és a lehetőségekhez képest intézkedtek.

A fentiekre figyelemmel, mivel e tárgykörben a rendőri jelentésektől eltérő bizonyíték nem merült fel, a panaszos saját állítása mellett egyéb bizonyítékot a hatóság részére nem szolgáltatott, ezért az ellenkező állítások értékelése során a rendőri jelentésben foglaltakat fogadtam el, így a panasz e tekintetben alaptalan.

IV/2/a. Az előállítás jogalapja, szükségessége

Az Rtv. 15. § (1) bekezdése alapján „*A rendőri intézkedés nem okozhat olyan hátrányt, amely nyilvánvalóan nem áll arányban az intézkedés törvényes céljával.*”

(2) bekezdés alapján „*Több lehetséges és alkalmas rendőri intézkedés, illetőleg kényszerítő eszköz közül azt kell választani, amely az eredményesség biztosítása mellett az intézkedéssel érintettre a legkisebb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással jár.*”

Az Rtv. 33. (2) bekezdése szerint „*A rendőr a hatóság vagy az illetékes szerv elé állíthatja azt*”

a) pont alapján „*aki a rendőr felszólítására nem tudja magát hitelt érdemlően igazolni, vagy az igazolást megtagadja;*

g) pontja alapján „*akivel szemben ideiglenes megelőző távoltartás elrendelésének van helye;*”

A hozzátartozók közötti erőszak miatt alkalmazható távoltartásról szóló 2009. évi LXXII. törvény (a továbbiakban: Táv. tv.) 6. § (2) bekezdés „*A rendőrség az ideiglenes megelőző*

távoltartást a) pontja szerint *helyszíni intézkedése során észlelt hozzátartozók közötti erőszakra vonatkozó tények alapján hivatalból, (... ..) rendelheti el*”.

A Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 194. § (1) bekezdése szerint *„Aki más személyi szabadságától megfoszt, büntetett miatt három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.”*

(2) bekezdés szerint *„A büntetés egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztés, ha a személyi szabadság megsértését*

a) tizennyolcadik életévét be nem töltött személy sérelmére,

b) aljas indokból vagy célból,

c) a sértett sanyargatásával,

d) védekezésre képtelen személy sérelmére,

e) fegyveresen,

f) felfegyverkezve,

g) jelentős érdeksérelmet okozva vagy

h) hivatalos eljárás színlelésével

követik el.”

(3) bekezdés szerint *„A büntetés két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, ha a tizennyolcadik életévét be nem töltött személy sérelmére elkövetett bűncselekmény a (2) bekezdés b) vagy c) pontja szerint is minősül.”*

A panaszos álláspontja szerint nem állt fenn az előállítás jogszerűsége.

Ez a törvényhely a rendőrnek mérlegelési lehetőséget biztosít az előállítás foganatosítására a rendőr diszkrecionális jogkörében a konkrét eset összes körülményeinek értékelése alapján dönt, hogy végrehajtja-e az intézkedést.

A rendőri jelentésben foglaltak szerint a bejelentő *-n * órákor telefonon tette meg a bejelentését a Rendőr-főkapitányság Tevékenység-irányítási Központjába (a továbbiakban: TIK) miszerint a * szám alatti ingatlant megosztva használja a panaszossal. A segélyhívásban a bejelentő elmondta, hogy a panaszos ittas állapotban van és zaklatja öt és 9 éves közös kislányukat, továbbá a ház egyik szobájába bezárta őket.

A helyszínre érkezve a rendőrnek a bejelentő elmondta, hogy azért hívta a rendőrséget, mert rá és a panaszossal közös kiskorú gyermekükre rázárta az ingatlan egyik szobáját a panaszos oly módon, hogy ráfogott a kilincsre és kb. öt percig bent tartotta őket miközben trágár szavakat üvöltött és kiabált, amitől a kislány nagyon megijedt. Ezalatt a volt feleség és a gyermek folyamatosan nyitogatták az ajtót és megpróbálták kijutni a szobából, de a panaszos ezt nem engedte.

A volt feleség elmondta, hogy a panaszos öt korábban testileg is bántalmazta, de ez miatt nem tett feljelentést, azonban a zaklatások és a fenyegetések azóta is folyamatosak.

A helyszínen a rendőr meghallgatta a kiskorú gyermeket is láthatóan zaklatott állapotban volt többször is az édesanyjához bújt és sírt.

Ezt követően a panaszossal vette fel a kapcsolatot a helyszínen a rendőr és igazolásra szólította fel a panaszost. A panaszos a rendőr többszöri felszólítására sem tett eleget az igazolási kötelezettségének, ekkor a rendőr figyelmeztette, ha továbbra sem tesz eleget a rendőri felszólításnak és nem igazolja magát, előállítják a Rendőrkapitányságra. A panaszos a többszöri figyelmeztetés ellenére sem volt hajlandó eleget tenni a rendőri felszólításban

foglaltaknak, folyamatosan üvöltött a volt feleségével (eközben a kislány az édesanyjához bújva folyamatosan sírt) és telefonált vélhetően az ügyvédjével, valamint édesapjával, aki 35 évig volt rendőr.

A rendőr úgy ítélte meg, hogy a kialakult helyzetre való tekintettel segítséget kér a helyszínrre, segítségül a Rendőrőrsről érkezett a járőr.

Az intézkedés alatt a panaszos folyamatosan azt hangoztatta, hogy a rendőrök nincsenek tisztában a törvényekkel, feljelenti a rendőröket, valamint a befolyása révén kirúgatja őket.

A rendőr a panaszossal közölte, hogy a Rendőrkapitányságra előállítja, mert a volt feleségét és a gyermeküket bezárta a lakás egyik szobájába, valamint az intézkedés alatt engedetlen magatartást tanúsított.

Az előállítás végrehajtásáról szóló jelentésből és a rendőri jelentésből is egyértelműen megállapítható, hogy a panaszos vonatkozásában a Rendőrkapitányságra történő előállításra egyrészt a „szabálysértést felszólítás ellenére továbbfolytató személy előállítása” szolgáltatott jogalapot.

Másrészt a bejelentő által a hatóság tudomására hozott tények szolgáltak, miszerint a panaszos őt és közös kislányukat bezárta az ingatlan egyik szobájába. A bejelentő állítását tovább erősítették a rendőrség által helyszínen tapasztaltak, konkrétan a panaszos tevékenysége, amely a Btk. 194. §-ba ütköző személyi szabadság megsértése bűncselekmény elkövetésének gyanúját vetette fel, és ez megfelel az olyan hozzátartozók közötti erőszaknak, ami megteremti a rendőrség ideiglenes megelőző távoltartással kapcsolatos intézkedési kötelezettségét.

A panaszos előállításának szükségességét támasztotta alá, hogy a bejelentésben szereplő jogsértés gyanúja megteremtette a rendőrség ideiglenes megelőző távoltartással kapcsolatos intézkedési kötelezettségét, melyet tovább erősítettek a rendőrség által a helyszínen észlelt tények, a bejelentő által a rendőrség tudomására hozott információk, miszerint a panaszos belökte a szobába a kislányukat majd mindkettőjüket bezárta, továbbá az, hogy a panaszos folyamatosan zaklatja őket. Ezen túlmenően az intézkedő rendőrök a helyszínen azt tapasztalták, hogy a kislány zaklatott állapotban volt és elmondta azt is, hogy fél a panaszostól.

A panaszos előállításának szükségessége azzal is igazolható, hogy a bejelentés, valamint a helyszínen tapasztaltak alapján a lehető legrövidebb időn belül kellett tisztázni a körülményeket. Az ügy felderítése szempontjából a panaszos gyanúsított kihallgatása vált szükségessé a gyanú megalapozottságának kivizsgálása érdekében, továbbá az ideiglenes megelőző távoltartásról szóló határozat meghozatala érdekében a panaszos illetőleg a bejelentő közigazgatási ügyben történő meghallgatása is indokolt volt.

A panaszost az Rtv. 33. § (2) bekezdés g) pont alapján állították elő, mivel vele szemben az ideiglenes megelőző távoltartás elrendelésének volt helye, annak vizsgálata vált szükségessé. Az előállítására az Rtv. 33. § (2) bekezdés a) pont is jogalapot teremtett, mert a panaszos a rendőr többszöri felszólítása ellenére az igazolást megtagadta. A rendőri jelentésekből megállapítható továbbá, hogy a panaszos a rendőr intézkedésének nem engedelmeskedett, mellyel megvalósította a jogszerű intézkedéssel szembeni engedetlenség szabálysértését, ezért az előállításának jogalapja az Rtv. 33. § (2) bekezdés f) pontja alapján is fennállt.

Tekintettel arra, hogy a rendőrök a helyszínen tapasztalt tények alapján meggyőződtek a bejelentés valóságtartalmáról, azt megerősítettnek vélték, a panaszos előállítása mellett döntöttek.

A leírtakra tekintettel a rendőrök jogszerűen állították elő a panaszost, ezért a panasz alaptalan.

IV/2/b. Az előállítás időtartama

Az Rtv. 2. § (1) bekezdésben foglaltak szerint „*A rendőrség védelmet nyújt az életet, a testi épséget, a vagyonbiztonságot közvetlenül fenyegető vagy sértő cselekménnyel szemben, felvilágosítást és segítséget ad a rászorulóknak. A rendőrség tiszteletben tartja és védelmezi az emberi méltóságot, óvja az ember jogait.*”

Az Rtv. 15. § (1) bekezdése alapján „*A rendőri intézkedés nem okozhat olyan hátrányt, amely nyilvánvalóan nem áll arányban az intézkedés törvényes céljával.*”

Az Rtv. 33. § (3) bekezdése alapján „*A rendőrség az előállítással a személyi szabadságot csak a szükséges ideig, de legfeljebb 8 órán át korlátozhatja. Ha az előállítás célja még nem valósult meg, indokolt esetben ezt az időtartamot a rendőri szerv vezetője egy alkalommal 4 órával meghosszabbíthatja. Az előállítás időtartamát a rendőri intézkedés kezdetétől kell számítani.*”

Az Rtv. 31. § (1) bekezdése szerint „*Akivel szemben személyi szabadságot korlátozó intézkedést foganatosítanak, annak ruházatát a rendőr a támadásra vagy az önvészély okozására alkalmas tárgy elvétele végett, előzetes figyelmeztetés után átvizsgálhatja.*”

A rendőrség szolgálati szabályzatáról szóló 30/2011. (IX. 22.) BM rendelet (a továbbiakban: szolgálati szabályzat) 31. § (7) bekezdésben foglaltak szerint „*Elhelyezéskor a fogvatartottat nyilatkoztatni kell sérüléséről, esetleges panaszáról. Betegség vagy sérülés esetén orvosi ellátásban kell részesíteni, ruházatát támadás vagy önvészély okozására alkalmas tárgy elvétele céljából a felügyeletet ellátó rendőrnek át kell vizsgálnia. A ruházat átvizsgálását a fogvatartottal ellentétes nemű személy nem végezheti, valamint nem lehet jelen, kivéve, ha az átvizsgálás technikai eszközzel történik.*”

A panaszos a Rendőrkapitányságon eltöltött időtartamot panaszolja. A beadványában előadja, hogy * órától hajnal * óráig tartották bent a rendőrségen.

A rendőri jelentésben foglaltak szerint a panaszost *-n * órákor vonták intézkedés alá. A rendőrök felszólították arra, hogy igazolja magát, azonban ennek többszöri felszólítás ellenére sem tett eleget és folyamatosan üvöltözött a bejelentővel. Az intézkedő rendőr az intézkedés biztonságos végrehajtása érdekében segítséget kért. A panaszossal ezt követően közölték, hogy előállítják a Rendőrkapitányságra, mivel bezárta a bejelentőt és közös kislányukat az ingatlan egyik helyiségébe, illetve az intézkedés során folyamatosan engedetlenséget tanúsított. Ezt követően a panaszost megbilincseltek, ruházatát átvizsgálták, majd előállították. A Rendőrkapitányságon a panaszossal szemben alkalmazott bilincset *-n * órákor megszüntették, majd a személyi adatait megállapították, amely adatok a körözési nyilvántartó rendszerben is ellenőrzésre kerültek, a rendszer adatai szerint a panaszos nem állt körözés alatt.

Az előállítás időtartama alatt a következő eljárási cselekmények foganatosítása történt * órákor alkoholszondás ellenőrzést hajtottak végre, amelynek eredménye 0,15 mg/l érték volt. A bejelentő, mint feljelentő jegyzőkönyvi meghallgatása *-n * órától, *-n * óráig.

A bejelentő jegyzőkönyvi meghallgatása közigazgatási eljárásban *-n * órától, *-n * óráig.

A panaszos gyanúsított kihallgatása *-n * órától, *-n * óráig.

Szemle megtartása *-n * órától, *-n * óráig.

A panaszos jegyzőkönyvi meghallgatása közigazgatási eljárásban *-n * órától, *-n * óráig.

Határozat elkészítése ideiglenes megelőző távoltartásról, amely a panaszos részére *-n * órákor került kihirdetésre.

A panaszost a rendőrök *-n * órákor szabadították.

Az előállítás időtartama alatt a panaszos előállító helyiségbe történő befogadása, ruházatának átvizsgálása, a szükséges iratok elkészítése, meghallgatások és kihallgatás, valamint a szabadon bocsátása történt meg.

A rendelkezésre álló adatok szerint a panaszos személyei szabadságának korlátozása jogszerű és arányos volt, hiszen ezen időtartamon belül érdemi cselekményeket hajtottak végre a panaszossal szemben. Azon időtartam, amely a panaszos közreműködése nélkül telt el is szükségesnek tekinthető, mivel a panaszosnak meg kellett várnia az ideiglenes megelőző távoltartásról szóló határozat kézbesítését. Az előállítás alkalmazása által igazolt cél elérése érdekében a panaszos személyi szabadságának korlátozása arányosnak tekinthető.

A panaszpont elbírálása kapcsán a döntésem kialakításához a rendelkezésre álló iratok szolgáltak alapul, ezért a panasz, mivel egyéb releváns bizonyíték nem állt rendelkezésre, alaptalan.

IV/3. A bilincselés jogalapja, módja

Az Rtv. 15. § (2) bekezdésben foglaltak szerint *„Több lehetséges és alkalmas rendőri intézkedés, illetőleg kényszerítő eszköz közül azt kell választani, amely az eredményesség biztosítása mellett az intézkedéssel érintettre a legkisebb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással jár.”*

Az Rtv. 16. § (1) bekezdése szerint *„A rendőr kényszerítő eszközt csak a törvényben meghatározott feltételek fennállása esetén, az arányosság elvének figyelembe tartásával alkalmazhat úgy, hogy az nem okozhat aránytalan sérelmet az intézkedés alá vontnak. Nincs helye a kényszerítő eszköz további alkalmazásának, ha az ellenszegülés megtört, és a rendőri intézkedés eredményessége enélkül is biztosítható.”*

Az Rtv. 19. § (1) bekezdésben foglaltak szerint *„A jogszabályi előírások végrehajtását szolgáló rendőri intézkedésnek - ha törvény vagy nemzetközi megállapodás másként nem rendelkezik - mindenki köteles magát alávetni, és a rendőr utasításának engedelmeskedni. A rendőri intézkedés során annak jogszerűsége nem vonható kétségbe, kivéve, ha a jogszerűtlenség mérlegelés nélkül, kétséget kizáróan megállapítható.”*

(2) bekezdés szerint *„A rendőr jogszerű intézkedésének való ellenszegülés esetén az e törvényben meghatározott intézkedések és kényszerítő eszközök alkalmazhatók.”*

Az Rtv. 48. § alapján *„A rendőr bilincset alkalmazhat a személyi szabadságában korlátozni kívánt vagy korlátozott személy a) önkárosításának megakadályozására, b) támadásának megakadályozására, c) szökésének megakadályozására, d) ellenszegülésének megtörésére.”*

A szolgálati szabályzat 39. § (1) „Az Rtv. szerinti kényszerítő eszköz csak akkor alkalmazható, ha az intézkedés alá vont magatartása, ellenszegülésének mértéke annak Rtv. szerinti alkalmazását indokolja. A nagyobb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással járó kényszerítő eszköz akkor alkalmazható, ha a kisebb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással járó kényszerítő eszköz alkalmazása nem vezetett eredményre vagy sikere eleve kilátástalan.”

A szolgálati szabályzat 41. § (4) bekezdése szerint „A bilincselés módjai:

b) kezek előre vagy hátra bilincselése,”

(6) bekezdés szerint „A bilincselés módját az intézkedő rendőr az adott körülmények között a legcélrányosabban választja meg azzal, hogy

a) a kezek hátra bilincselése akkor célszerű, ha

aa) a bilincs alkalmazására testi kényszer útján kerül sor, vagy alapos okkal tartani lehet rendőr elleni támadástól, valamint szökéstől,

ab) az érintett személy szállítása, átkísérése nem az arra a célra kialakított járműben történik,”

A panaszos beadványában arra hivatkozik, hogy az intézkedés alatt ok nélkül megbilincselték, továbbá sérelmezte, hogy indokolatlanul megszorították a rendőrök a bilincset, amelynek következtében mindkét csuklója megsérült.

A Pp. 195. § (1) bekezdése értelmében a rendőri jelentés közokiratnak minősül, amely szerint a jelentésben foglaltak teljes mértékben – az ellenkező bizonyításáig – bizonyítják az abban foglaltakat. Figyelembe véve a rendőri jelentés közokirati jellegét, ezért a bizonyítékok értékelése során a rendőri jelentésben foglaltakat fogadtam el a döntéshozatal alapjául, miszerint a panaszosnak az intézkedés során tanúsított viselkedésére, hangulatváltozásaira és ittás állapotára a bilincs – mint a támadás megakadályozására szolgáló kényszerítő eszköz – alkalmazása jogszerű és indokolt volt.

Az Rtv. 48. §-hoz fűzött indokolás szerint a bilincs a további ellenszegülés, a szökés, a támadás megakadályozására szolgáló megelőző, védelmi jellegű kényszerítő eszköz. Ennélfogva alkalmazása előzetes ellenállás tanúsítása nélkül vagy fizikai kényszer folyamánként is szóba jöhet. Az alkalmazás törvényi feltétele azonban, hogy kizárólag személyi szabadság korlátozásával járó rendőri intézkedés keretében (elfogás, előállítás, elővezetés, őrizetbevétel) alkalmazható.

Az Rtv. 15. § (1) és (2) bekezdése szerint a rendőri intézkedés nem okozhat olyan hátrányt, amely nyilvánvalóan nem áll arányban az intézkedés törvényes céljával. Több lehetséges és alkalmas rendőri intézkedés, illetőleg kényszerítő eszköz közül azt kell választani, amely az eredményesség biztosítása mellett az intézkedéssel érintettre a legkisebb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással jár.

E törvényi rendelkezések nem csak a rendőr által alkalmazható „kényszer” maximumát, de minimumát is előírják, mégpedig oly módon, hogy a rendőr olyan fokú kényszert kell, hogy alkalmazzon, amely megfelelő biztonságot fog nyújtani az intézkedés jövőbeni része során is. Ez az előírás az intézkedő rendőrtől azt követeli meg, hogy a panaszos jövőbeni magatartására vonatkozóan vonjon le megbízható következtetéseket. Számptalan példa mutatta már, hogy a rendőr olykor „alábecsüli” a szükséges intézkedés mértékét. Ezek következménye „jobb esetben mindössze” szökés, rosszabb esetben önkárosítás, súlyos sérülés, lőfegyverhasználat

lett. A rendőrtől a törvényalkotó elvárja, hogy az intézkedése során ilyen esetek ne következhesse be.

Fontos hangsúlyozni azt a tényt is, hogy az alkalmazott kényszerítő eszköz „pozitív hatását”, azaz a megelőzött további jogsértő cselekményt – megtörténtük hiányában – igazolni, bizonyítani nem lehet sem az intézkedés korai szakaszában, a kényszerítő eszköz alkalmazását megelőzően a helyszínen, sem azt követően hatósági, vagy bírósági eljárásban.

A jogalkotó ezért a mérlegelésnek „tágabb kört enged” amikor azt írja elő, hogy a rendőri intézkedés csak „nyilvánvalóan aránytalan” hátrányt nem okozhat az intézkedés alá vont személynek.

A két vizsgálandó kényszerítő eszköz (testi kényszer, bilincs) között jogalkotói jogértelmezés nem tett különbséget súlyuknál fogva sem az Rtv-ben, sem az intézkedés idején hatályban volt más jogszabályban.

Jogalkotói iránymutatás hiányában a hatóság jogalkalmazói tevékenysége során ezt követően azt vizsgálta meg, hogy a testi kényszer és a bilincs között fennáll-e „nyilvánvaló” és szignifikáns különbség a tekintetben, hogy mekkora hátrányt okoz.

A testi kényszer alkalmazása olyan fizikai erő kifejtéssel jár, mely ereje, irányultsága (elvezető fogások, karfeszítés, földre fektetés) révén képes lehet megtörni az elszennvedőjének akaratát, azaz az akaratlagos ellenszegülő mozgását mindaddig, amíg a rendőr saját fizikai erő kifejtését megfelelő intenzitással és irányultsággal fenntartja. A bilincs fizikai jellemzőinél fogva – a testi kényszerhez hasonlóan, szakszerűen felhelyezve – arra alkalmas, hogy a megbilincselte személy nem kívánt mozgását lehetetlenné tegye. Amíg a testi kényszerrel akár az intézkedés alá vont személy teljes testét kontrollálni lehet, addig a kezek megbilincselése csak a kezek szabad mozgását gátolja meg, sok esetben továbbra is szükséges az illető kísérése, megfogása.

A testi kényszer alkalmazásával szembeni ellenszegülés esetén maga a testi kényszer hámsérülést, vagy ennél súlyosabb sérülést (ízületi, vagy csontsérülést) is okozhat. A bilincs szabályszerűen felhelyezve további ellenszegülés (a kezek szétfeszítése) esetén szorosabbá válva jellemzően hámsérülést okoz.

Az akarathajlító hatás, a személyes szabadság korlátozásának mértéke tekintetében tehát megállapítható, hogy a bilincselés alkalmazása koránt sem jelent fizikailag nagyobb mértékű korlátozást. A testi kényszer a rendőr fizikai képességeit és figyelmét jellemzően nagymértékben, akár teljes mértékben leköti. A bilincs alkalmazásával a rendőr a helyszíni intézkedése során fizikai erejét és figyelmét egyaránt nagyobb mértékben oszthatja meg, hiszen a nem kívánt mozgást nem a rendőr, hanem túlnyomórészt a bilincs akadályozza. Ez utóbbi úgy az intézkedés biztonsága, mint a tágabb környezet, végső soron a közrend szempontjából is kedvezőbb intézkedési helyzetet jelent.

Szóba jöhet a kényszerítő eszközök alkalmazásának negatív társadalmi megítélése, és ebben a körben kérdéses lehet, hogy a megbilincselés nagyobb mértékben korlátozza-e az emberi méltóságot, becsületet, mint a folyamatos karfeszítéssel, vagy más módon kivitelezett megfogással történő elvezetés. Jogszabály iránymutatást nem ad a hatóságnak ilyen értékelés elvégzéséhez, így ez nem tartozik a hatáskörömbé.

A Szolgálati Szabályzat 41. § (1) bekezdés d) pontja értelmében a bilincs különösen akkor alkalmazható, ha a jogszerű intézkedéssel szembeni ellenszegülés testi kényszerrel nem törhető meg. A testi kényszer akarathajlító jellegére tekintettel fogalmilag feltétlenül az ellenszegülő magatartás megszűnését eredményezi, ez ugyanakkor nem jelenti az ellenszegülés megtörését is, azaz az ellenszegülési szándéktól való elállást, ezért a testi kényszer megszüntetésekor az intézkedés alá vont személy további aktív ellenszegülést tanúsíthat. Erre tekintettel a bilincs alkalmazása a testi kényszert kiváltva, kiegészítve a további ellenszegülő magatartás megakadályozására hivatott. A testi kényszerrel lefogott személy esetében azt, hogy csupán ellenszegülő magatartása kényszerű megszűnéséről, avagy az ellenszegülés megtöréséről (szándéktól való elállásról) van-e szó, alapvetően tudati, érzelmi kérdésként, egzakt módon eldönteni, tehát az érintett jövőbeni szándékára vonatkozóan biztos következtetést levonni sem a helyszínen, sem a későbbiek során nem lehet.

Ezért – a már fent is kifejtettek szerint – az Rtv. rendelkezése értelmében a rendőr mérlegelésén múlik, hogy a testi kényszer felváltása, kiegészítése céljából alkalmazza-e a bilincselést. A jelen esetben a tényállásban említett indulatos, fenyegetőző magatartásra tekintettel okszerűen döntött a rendőr úgy, hogy a testi kényszert a bilincseléssel kiváltva továbbra is fenntartja a panaszos szabad mozgásának korlátozását mindaddig, amíg a helyszíntől eltávolítva és ezzel minimálisra csökkentve a további jogsértő cselekmény elkövetésének a lehetőségét.

A bilincselés és a testi kényszer között nyilvánvaló különbség a korlátozás azaz „hátrány okozás” mértékében nem állapítható meg, sőt a bilincselés a testi kényszerrel szemben csak a karok mozgását akadályozza legfeljebb azonos sérülés veszélye mellett. Ezért a rendőr az Rtv. 15. §-ában foglalt nyilvánvaló hátrányokozás tilalmát nem szegte meg, hiszen úgy a jogszabályi környezetből, mint a tényszerű összehasonlításából nem következik nyilvánvaló különbség a két kényszerítő eszköz között, azaz intézkedése az Rtv. 48. § d) pontja alapján a bilincselés tekintetében is arányos volt.

Az előállítás végrehajtásáról szóló jelentés tartalma szerint a helyszínen a rendőr igazolásra szólította fel a panaszost. A panaszos a rendőr többszöri felszólítására sem tett eleget az igazolási kötelezettségének, ekkor a rendőr figyelmeztette, ha továbbra sem tesz eleget a rendőri felszólításnak és nem igazolja magát, előállítják a Rendőrkapitányságra. A panaszos a többszöri figyelmeztetés ellenére sem volt hajlandó eleget tenni a rendőri felszólításban foglaltaknak, folyamatosan üvöltött a volt feleségével és közben telefonált.

Az intézkedés alatt a panaszos folyamatosan azt hangoztatta, hogy a rendőrök nincsenek tisztában a törvényekkel, feljeleníti a rendőröket, valamint a befolyása révén kirúgat mindenkit.

A rendőr a panaszossal közölte, hogy a Rendőrkapitányságra előállítja, mert a volt feleségét és a gyermeküket bezárta a lakás egyik szobájába, valamint az intézkedés alatt engedetlen magatartást tanúsított.

Ezek után a rendőr figyelmeztette a panaszost, hogy bilincset használ vele szemben, mivel szolgálati gépjárművel fogja előállítani a Rendőrkapitányságra, ezt a panaszos tudomásul vette. A rendőr előzetes felszólítást követően a panaszos kezeit hátra helyzetbe bilincselte, mivel a panaszos izgatott, agresszív, ideges állapotban volt. A kényszerítőeszköz alkalmazása az esetleges támadás megelőzése érdekében történt. Ezt követően a panaszos ruházatát részlegesen átvizsgálta, majd a tájékoztatta a panasztételi jogáról.

A panaszos agresszivitása, valamint ittasságából eredő kiszámíthatatlansága nem kérdőjelezhető meg, hiszen a kérkező rendőrök intézkedése közben sem változott meg a magatartása, nem tanúsított együttműködést. Az eset kapcsán különös súllyal értékelhető a panaszos minden előzmény nélküli családja ellen irányuló agresszivitása, továbbá a rendőrökkel szemben tanúsított fenyegetései. Az ittas állapotban lévő, röviddel az intézkedést megelőzően erőszakos jellegű magatartást tanúsító, fenyegetéseket is közlő panaszos, még az adott pillanatban tanúsított együttműködési készsége ellenére is kiszámíthatatlannak volt tekinthető.

A bilincselés alkalmazása során, amelyet a rendőri jelentések is megerősítettek a panaszos mindkét kezén pirosas bőrpír keletkezett. A panaszos csuklójának vastagsága folytán a fémbilincs megnyomta a felső hámréteget, azonban a bilincs alkalmazása felhám leválással nem járt. A panaszost a csuklóján lévő elváltozás miatt kórházba szállították a rendőrök, ahol az ügyeletes orvos megvizsgálta és nyolc napon belüli sérülést állapított meg. Megjegyzendő, hogy a panaszos a Rendőrkapitányságra történő beszállítása során azt hangoztatta, hogy saját magának fog sérülést okozni a bilincssel, azzal a céllal, hogy a rendőröket kirúgassa. Erre figyelemmel nem zárható ki annak lehetősége sem, hogy a panaszos saját magának okozta a bilincssel a sérüléseit.

Az iratok alátámasztják, hogy a panaszos az intézkedés alatt agresszív, hangoskodó magatartást tanúsított, illetve a panaszos az igazolás tekintetében a rendőri felszólítással ellentétes magatartást tanúsított. Ezzel a panaszos nem tett eleget a rendőr utasításának, amelyre az Rtv. 19. § alapján köteles lett volna. A panaszos nem tett eleget a rendőr utasításának, amelyre az Rtv. 19. § alapján köteles lett volna. A panaszos a többszöri figyelmeztetés ellenére sem volt hajlandó a rendőr utasításának eleget tenni, ezért a folyamatos ellenszegülés is felvetette az Rtv. 19. § (2) bekezdése alapján biztosított kényszerítőeszköz alkalmazásának lehetőségét.

Az Rtv. 48. § b) pontja alapján, a támadás megelőzésére, megakadályozására szolgáló kényszerítő eszköz alkalmazását az is indokolta, hogy a hangos, kiabáló, agresszív magatartást tanúsító panaszos szállítását, nem az erre a célra kialakított, őrzésének teljes biztonságára alkalmas járművel tudták végrehajtani. A bilincs egyben a panaszos kezei mozgásának korlátozásra alkalmas eszközként szolgált a biztonságos szállítás végrehajtása érdekében.

Összegezve a fentiek alapján megállapítható, hogy a kényszerítő eszközök (testi kényszer, bilincs) alkalmazása figyelemmel az Rtv. 48. § b) pontjára indokolt volt. A bilincselést követően szóban tovább folytatta fenyegetéseit, amelyek a felesége és a rendőrök ellen irányultak, ezért a kényszerítő eszköz alkalmazása mindenképpen szükségesnek tekinthető. A rendőrök az Rtv. 15. § (2) bekezdésében foglaltaknak megfelelően azt a kényszerítő eszközt választották, ami az eredményesség biztosítása mellett az intézkedéssel érintettre a legkisebb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással járt. Az intézkedő rendőrök jól mérték fel a kialakult helyzetet és a bilincshasználat jogszerű, szakszerű és arányos kényszerítőeszköz-alkalmazásként értékelhető, amelynek hiánya szakszerűtlenséghez vezetett volna.

Nem várható el és nem is szabad elvárni az intézkedést foganatosító rendőrtől, hogy támadás, ellenszegülés, szökés bekövetkezését megvárja, hanem a jog- és szakszerűség szem előtt tartásával a bilincs használatára egy esetlegesen bekövetkező rendkívüli esemény megelőzése érdekében kell intézkedni. Ha a rendőr mérlegelési körébe tartozó döntése során fennáll a támadás, ellenszegülés, önkárosítás, esetünkben a támadás gyanúja, a bilincset, mint kényszerítő eszközt minden további mérlegelés nélkül alkalmazhatja, illetve azt a rendkívüli

események (szándékos egészségkárosítás, hivatalos személy elleni erőszak, stb.) megelőzése érdekében alkalmaznia is kell mind a saját, mind az intézkedés alá vont életének, testi épségének védelme érdekében.

A fentiekben megfogalmazottak alapján a panasz alaptalan.

V.

A Panasztestület a panaszossal szembeni bilincs alkalmazását jogszerűtlennek és indokolatlannak ítélte, mivel a rendőrök nem tartották be az Rtv. 15. §-ban foglalt arányosság követelményét, erre figyelemmel sérült a panaszos emberi méltósághoz való joga. Továbbá a bilincselés kapcsán megállapította, hogy jogszabályi felhatalmazáson túli fizikai erőszak alkalmazás miatt sérült a panaszos testi épséghez fűződő joga, hiszen a panaszos sérülése alapjogot sértő bilincselés következményeként keletkezett.

A Panasztestület állásfoglalásában kifejtett megállapításaival az alábbi indokok alapján nem értek egyet.

A Pp. 195. § (1) bekezdése értelmében a rendőri jelentés közokiratnak minősül, amely szerint a jelentésben foglaltak teljes mértékben – az ellenkező bizonyításáig – bizonyítják az abban foglaltakat. Figyelembe véve a rendőri jelentés közokirati jellegét, ezért a bizonyítékok értékelése során a rendőri jelentésben foglaltakat fogadtam el a döntéshozatal alapjául, miszerint a panaszosnak az intézkedés során tanúsított viselkedésére, hangulatváltozásaira és ittás állapotára a bilincs – mint a támadás megakadályozására szolgáló kényszerítő eszköz – alkalmazása jogszerű és indokolt volt.

Az Rtv. 48. §-hoz fűzött indokolás szerint a bilincs a további ellenszegülés, a szökés, a támadás megakadályozására szolgáló megelőző, védelmi jellegű kényszerítő eszköz. Ennélfogva alkalmazása előzetes ellenállás tanúsítása nélkül vagy fizikai kényszer folyamánként is szóba jöhet. Az alkalmazás törvényi feltétele azonban, hogy kizárólag személyi szabadság korlátozásával járó rendőri intézkedés keretében (elfogás, előállítás, elővezetés, őrizetbevétel) alkalmazható.

Az Rtv. 15. § (1) és (2) bekezdése szerint a rendőri intézkedés nem okozhat olyan hátrányt, amely nyilvánvalóan nem áll arányban az intézkedés törvényes céljával. Több lehetséges és alkalmas rendőri intézkedés, illetőleg kényszerítő eszköz közül azt kell választani, amely az eredményesség biztosítása mellett az intézkedéssel érintettre a legkisebb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással jár.

E törvényi rendelkezések nem csak a rendőr által alkalmazható „kényszer” maximumát, de minimumát is előírják, mégpedig oly módon, hogy a rendőr olyan fokú kényszert kell, hogy alkalmazzon, amely megfelelő biztonságot fog nyújtani az intézkedés jövőbeni része során is. Ez az előírás az intézkedő rendőrtől azt követeli meg, hogy a panaszos jövőbeni magatartására vonatkozóan vonjon le megbízható következtetéseket. Számptalan példa mutatta már, hogy a rendőr olykor „alábecsüli” a szükséges intézkedés mértékét. Ezek következménye „jobb esetben mindössze” szökés, rosszabb esetben önkárosítás, súlyos sérülés, lőfegyverhasználat lett. A rendőrtől a törvényalkotó elvárja, hogy az intézkedése során ilyen esetek ne következhesse be.

Fontos hangsúlyozni azt a tényt is, hogy az alkalmazott kényszerítő eszköz „pozitív hatását”, azaz a megelőzött további jogsértő cselekményt – megtörténtük hiányában – igazolni, bizonyítani nem lehet sem az intézkedés korai szakaszában, a kényszerítő eszköz alkalmazását megelőzően a helyszínen, sem azt követően hatósági, vagy bírósági eljárásban.

A jogalkotó ezért a mérlegelésnek „tágabb kört enged” amikor azt írja elő, hogy a rendőri intézkedés csak „nyilvánvalóan aránytalan” hátrányt nem okozhat az intézkedés alá vont személynek.

A két vizsgálandó kényszerítő eszköz (testi kényszer, bilincs) között jogalkotói jogértelmezés nem tett különbséget súlyuknál fogva sem az Rtv-ben, sem az intézkedés idején hatályban volt más jogszabályban.

Jogalkotói iránymutatás hiányában a hatóság jogalkalmazói tevékenysége során ezt követően azt vizsgálta meg, hogy a testi kényszer és a bilincs között fennáll-e „nyilvánvaló” és szignifikáns különbség a tekintetben, hogy mekkora hátrányt okoz.

A testi kényszer alkalmazása olyan fizikai erő kifejtéssel jár, mely ereje, irányultsága (elvezető fogások, karfeszítés, földre fektetés) révén képes lehet megtörni az elszennvedőjének akaratát, azaz az akaratlagos ellenszegülő mozgását mindaddig, amíg a rendőr saját fizikai erő kifejtését megfelelő intenzitással és irányultsággal fenntartja. A bilincs fizikai jellemzőinél fogva – a testi kényszerhez hasonlóan, szakszerűen felhelyezve – arra alkalmas, hogy a megbilincselte személy nem kívánt mozgását lehetetlenné tegye. Amíg a testi kényszerrel akár az intézkedés alá vont személy teljes testét kontrollálni lehet, addig a kezek megbilincselése csak a kezek szabad mozgását gátolja meg, sok esetben továbbra is szükséges az illető kísérése, megfogása.

A testi kényszer alkalmazásával szembeni ellenszegülés esetén maga a testi kényszer hámsérülést, vagy ennél súlyosabb sérülést (izületi, vagy csontsérülést) is okozhat. A bilincs szabályszerűen felhelyezve további ellenszegülés (a kezek szétfeszítése) esetén szorosabbá válva jellemzően hámsérülést okoz.

Az akarathajlító hatás, a személyes szabadság korlátozásának mértéke tekintetében tehát megállapítható, hogy a bilincselés alkalmazása koránt sem jelent fizikailag nagyobb mértékű korlátozást. A testi kényszer a rendőr fizikai képességeit és figyelmét jellemzően nagymértékben, akár teljes mértékben leköti. A bilincs alkalmazásával a rendőr a helyszíni intézkedése során fizikai erejét és figyelmét egyaránt nagyobb mértékben oszthatja meg, hiszen a nem kívánt mozgást nem a rendőr, hanem túlnyomórészt a bilincs akadályozza. Ez utóbbi úgy az intézkedés biztonsága, mint a tágabb környezet, végső soron a közrend szempontjából is kedvezőbb intézkedési helyzetet jelent.

Szóba jöhet a kényszerítő eszközök alkalmazásának negatív társadalmi megítélése, és ebben a körben kérdéses lehet, hogy a megbilincselés nagyobb mértékben korlátozza-e az emberi méltóságot, becsületet, mint a folyamatos karfeszítéssel, vagy más módon kivitelezett megfogással történő elvezetés. Jogszabály iránymutatást nem ad a hatóságnak ilyen értékelés elvégzéséhez, így ez nem tartozik a hatáskörömbé.

A Szolgálati Szabályzat 41. § (1) bekezdés d) pontja értelmében a bilincs különösen akkor alkalmazható, ha a jogszerű intézkedéssel szembeni ellenszegülés testi kényszerrel nem

törhető meg. A testi kényszer akarathajlító jellegére tekintettel fogalmilag feltétlenül az ellenszegülő magatartás megszűnését eredményezi, ez ugyanakkor nem jelenti az ellenszegülés megtörését is, azaz az ellenszegülési szándéktól való elállást, ezért a testi kényszer megszüntetésekor az intézkedés alá vont személy további aktív ellenszegülést tanúsíthat. Erre tekintettel a bilincs alkalmazása a testi kényszerrel kiváltva, kiegészítve a további ellenszegülő magatartás megakadályozására hivatott. A testi kényszerrel lefogott személy esetében azt, hogy csupán ellenszegülő magatartása kényszerű megszűnéséről, avagy az ellenszegülés megtöréséről (szándéktól való elállásról) van-e szó, alapvetően tudati, érzelmi kérdésként, egzakt módon eldönteni, tehát az érintett jövőbeni szándékára vonatkozóan biztos következtetést levonni sem a helyszínen, sem a későbbiek során nem lehet.

Ezért – a már fent is kifejtettek szerint – az Rtv. rendelkezése értelmében a rendőr mérlegelésén múlik, hogy a testi kényszer felváltása, kiegészítése céljából alkalmazza-e a bilincselést. A jelen esetben a tényállásban említett indulatos, fenyegetőző magatartásra tekintettel okszerűen döntött a rendőr úgy, hogy a testi kényszerrel a bilincseléssel kiváltva továbbra is fenntartja a panaszos szabad mozgásának korlátozását mindaddig, amíg a helyszíntől eltávolítva és ezzel minimálisra csökkentve a további jogsértő cselekmény elkövetésének a lehetőségét.

A bilincselés és a testi kényszer között nyilvánvaló különbség a korlátozás azaz „hátrány okozás” mértékében nem állapítható meg, sőt a bilincselés a testi kényszerrel szemben csak a karok mozgatását akadályozza legfeljebb azonos sérülés veszélye mellett. Ezért a rendőr az Rtv. 15. §-ában foglalt nyilvánvaló hátrányokozás tilalmát nem szegte meg, hiszen úgy a jogszabályi környezetből, mint a tényszerű összehasonlításából nem következik nyilvánvaló különbség a két kényszerítő eszköz között, azaz intézkedése az Rtv. 48. § *d)* pontja alapján a bilincselés tekintetében is arányos volt.

Az előállítás végrehajtásáról szóló jelentés tartalma szerint a helyszínen a rendőr igazolásra szólította fel a panaszost. A panaszos a rendőr többszöri felszólítására sem tett eleget az igazolási kötelezettségének, ekkor a rendőr figyelmeztette, ha továbbra sem tesz eleget a rendőri felszólításnak és nem igazolja magát, előállítják a Rendőrkapitányságra. A panaszos a többszöri figyelmeztetés ellenére sem volt hajlandó eleget tenni a rendőri felszólításban foglaltaknak, folyamatosan üvöltött a volt feleségével és közben telefonált.

Az intézkedés alatt a panaszos folyamatosan azt hangoztatta, hogy a rendőrök nincsenek tisztában a törvényekkel, feljelenti a rendőröket, valamint a befolyása révén kirúgat mindenkit.

A rendőr a panaszossal közölte, hogy a Rendőrkapitányságra előállítja, mert a volt feleségét és a gyermeküket bezárta a lakás egyik szobájába, valamint az intézkedés alatt engedetlen magatartást tanúsított.

Ezek után a rendőr figyelmeztette a panaszost, hogy bilincset használ vele szemben, mivel szolgálati gépjárművel fogja előállítani a Rendőrkapitányságra, ezt a panaszos tudomásul vette. A rendőr előzetes felszólítást követően a panaszos kezeit hátra helyzetbe bilincselte, mivel a panaszos izgatott, agresszív, ideges állapotban volt. A kényszerítőeszköz alkalmazása az esetleges támadás megelőzése érdekében történt. Ezt követően a panaszos ruházatát részlegesen átvizsgálta, majd a tájékoztatatta a panasztételi jogáról.

A panaszos agresszivitása, valamint ittasságából eredő kiszámíthatatlansága nem kérdőjelezhető meg, hiszen a kiérkező rendőrök intézkedése közben sem változott meg a magatartása, nem tanúsított együttműködést. Az eset kapcsán különös súllyal értékelhető a panaszos minden előzmény nélküli családja ellen irányuló agresszivitása, továbbá a rendőrökkel szemben tanúsított fenyegetései. Az ittas állapotban lévő, röviddel az intézkedést megelőzően erőszakos jellegű magatartást tanúsító, fenyegetéseket is közlő panaszos, még az adott pillanatban tanúsított együttműködési készsége ellenére is kiszámíthatatlannak volt tekinthető.

A bilincselés alkalmazása során, amelyet a rendőri jelentések is megerősítettek a panaszos mindkét kezén pirosas bőrpír keletkezett. A panaszos csuklójának vastagsága folytán a fémbilincs megnyomta a felső hámréteget, azonban a bilincs alkalmazása felhám leválással nem járt. A panaszost a csuklóján lévő elváltozás miatt kórházba szállították a rendőrök, ahol az ügyeletes orvos megvizsgálta és nyolc napon belüli sérülést állapított meg. Megjegyzendő, hogy a panaszos a Rendőrkapitányságra történő beszállítása során azt hangoztatta, hogy saját magának fog sérülést okozni a bilincsel, azzal a céllal, hogy a rendőröket kirúgassa. Erre figyelemmel nem zárható ki annak lehetősége sem, hogy a panaszos saját magának okozta a bilincsel a sérüléseit.

Az iratok alátámasztják, hogy a panaszos az intézkedés alatt agresszív, hangoskodó magatartást tanúsított, illetve a panaszos az igazolás tekintetében a rendőri felszólítással ellentétes magatartást tanúsított. Ezzel a panaszos nem tett eleget a rendőr utasításának, amelyre az Rtv. 19. § alapján köteles lett volna. A panaszos nem tett eleget a rendőr utasításának, amelyre az Rtv. 19. § alapján köteles lett volna. A panaszos a többszöri figyelmeztetés ellenére sem volt hajlandó a rendőr utasításának eleget tenni, ezért a folyamatos ellenszegülés is felvetette az Rtv. 19. § (2) bekezdése alapján biztosított kényszerítőeszköz alkalmazásának lehetőségét.

Az Rtv. 48. § b) pontja alapján, a támadás megelőzésére, megakadályozására szolgáló kényszerítő eszköz alkalmazását az is indokolta, hogy a hangos, kiabáló, agresszív magatartást tanúsító panaszos szállítását, nem az erre a célra kialakított, őrzésének teljes biztonságára alkalmas járművel tudták végrehajtani. A bilincs egyben a panaszos kezei mozgásának korlátozásra alkalmas eszközként szolgált a biztonságos szállítás végrehajtása érdekében.

Összegezve a fentiek alapján megállapítható, hogy a kényszerítő eszközök (testi kényszer, bilincs) alkalmazása figyelemmel az Rtv. 48. § b) pontjára indokolt volt. A bilincselést követően szóban tovább folytatta fenyegetéseit, amelyek a felesége és a rendőrök ellen irányultak, ezért a kényszerítő eszköz alkalmazása mindenképpen szükségesnek tekinthető. A rendőrök az Rtv. 15. § (2) bekezdésében foglaltaknak megfelelően azt a kényszerítő eszközt választották, ami az eredményesség biztosítása mellett az intézkedéssel érintettre a legkisebb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással járt. Az intézkedő rendőrök jól mérték fel a kialakult helyzetet és a bilincshasználat jogszerű, szakszerű és arányos kényszerítőeszköz-alkalmazásként értékelhető, amelynek hiánya szakszerűtlenséghez vezetett volna.

Nem várható el és nem is szabad elvárni az intézkedést foganatosító rendőrtől, hogy támadás, ellenszegülés, szökés bekövetkezését megvárja, hanem a jog- és szakszerűség szem előtt tartásával a bilincs használatára egy esetlegesen bekövetkező rendkívüli esemény megelőzése érdekében kell intézkedni. Ha a rendőr mérlegelési körébe tartozó döntése során fennáll a támadás, ellenszegülés, önkárosítás, esetünkben a támadás gyanúja, a bilincset, mint kényszerítő eszközt minden további mérlegelés nélkül alkalmazhatja, illetve azt a rendkívüli

események (szándékos egészségkárosítás, hivatalos személy elleni erőszak, stb.) megelőzése érdekében alkalmaznia is kell mind a saját, mind az intézkedés alá vont életének, testi épségének védelme érdekében.

A fentiekben megfogalmazottak alapján nem értek egyet a Panasztestület megállapításaival.

Mindezek alapján a rendelkező részben foglaltak szerint határoztam.

Hatásköröm és illetékességem az Rtv. 92. § (1) bekezdése, illetve a 93/A. § (6) és (7) bekezdésein alapul.

A határozat az alábbi jogszabályokon alapul:

- a Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény 340/B. § (1), (2) bekezdés, 394/B. § (1) bekezdés, 397/I (1) bekezdés, 195. § (1) bekezdés;
- a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény 35. § (1) bekezdés, 50. § (1) bekezdés, 100. § (1) bekezdés a), és e) pontjai, 109. § (1) bekezdés a) pontja;
- a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény 92. § (1) bekezdés, 93/A. (7), (9) bekezdései, 2. § (1) bekezdés, 13. § (1) bekezdés, 1§ (2) bekezdés, 33. § (2), (3) bekezdései, 15. § (1), (2) bekezdései, 31. § (1) bekezdés, 16. § (1) bekezdés, 48. §;
- a Rendőrség Szolgálati Szabályzatáról szóló 30/2011. (IX.22.) BM rendelet 8. § (1-2) bekezdései, 31. § (7) bekezdése 39. § (1) bekezdés, 41. § (4) bekezdés;
- A hozzátartozók közötti erőszak miatt alkalmazható távoltartásról szóló 2009. évi LXXII. törvény 6. § (2) bekezdés;
- A Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény 194. § (1-3) bekezdés.

Budapest, 2016. május 30.

**Papp Károly r. altábornagy
rendőrségi főtanácsos**